

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

Quod Scientis & sapientia principi ac praelato est necessaria. Cap. II.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

ita interrogatus, qualis debeat esse populi rector, ait:
 Populi rector prius se quàm populū rectificare debet. Alio
 quin erit uel ut is qui umbrā curuā rectificare conatur
 priusq̄ uirga curua umbrā faciens recta fiat. Socrates
 philos. Atheniēsis: Qui in alios potestatem exeret, prius
 cōsciētā purgare debet, ut qui delicta corrigit nō ad-
 mittat, uitetq; quod uindicat. Stultum est aut̄ ut uelit
 quis imperare alijs, cum sibiipsi imperare non possit.
 Plato philosophus: Qui suam animā, quæ una est, gu-
 bernare nō potest: quomodo multorum hominū gu-
 bernator erit? Tullius: Cum inferiore uiuas, quem ad-
 modum superiorem tecū uelis uiuere. Idē dicit Greg.
 in registro ad Ioannem episcopum Syracusanū Tales
 erga subiectos nostros debemus existere, quales
 si subiecti fuissetus, nostros uolueramus esse p̄a posi-
 tos. Cylon philosophus: Oportet principem & domi-
 natorem mansuetum esse, ut proximi magis reueren-
 tur, quàm timeant.

Quod scientia & sapientia princi-
 pi ac prælato est neces-
 saria.

CAP. II.

SECUNDO prælatus debet habere statum uir-
 goris & supportationis, ut sit columna fortiter
 supportans regiminis sui onus. Vnde Hieremias: De- Hier. 1.
 dite hodie in ciuitatem munitam, & in columnā fer-
 ream, & in murum æneum super omnē terram. Quā-
 diu enim columna est recta, fortiter supportat onus
 suppositum: sed quam cito incipit curuari ad unā par-
 tem

S P E C V L V M

Iud. 15.

tem uel ad aliam, statim fabrica tota cadit: Ita est moraliter, quamdiu praelatus seruat rectitudinem & iustitiam, sequens iura & bonam conscientiam, merito supportat & exequitur causam suam: quando uero declinat ad latus propter afflictionem uel offensam non reprimendo, defectuosos & non fouendo bonos, tunc fabrica tota cadit. In cuius figura legimus quod Samson ducis concutiendo columnas, quibus tota innitebatur domus, domum prostrauit, & se ipsum et omnes qui in ea erant occidit. Iste modo moraliter loquendo, est de diabolo. Afficit enim aliquando unam congregationem deuotorum subuertere, & eos spiritualiter occidere, hoc est, ab eis charitatem, quae est uita spiritalis, auferre: & ut illud faciat, breuiorem uiam non habet, nisi columnas illius congregationis concutere & alid. e per turbationes & commotiones. Vnde Job. 6. Qui commouet terram de loco suo, & columnae eius concutientur. Legimus in historiis scholasticis super Genesim, quod Cham filius Noe, septem artes liberales in quatuordecim columnis descripsit, quarum septem erant aerea & septem laterae, ut contra diluuium ignis & aquae imperpetuum permanerent: in figuram, quod in praelatis qui columna dicuntur, sufficientia de esse scientiae non debet: & ideo sapientia dicitur excidisse columnas septem, Proverborum primo: quia nisi praelatus ecclesiae sapientia & scientia sacrae scripturae fuerint informati, ecclesiae fabrica tota ruat. Et ideo signanter dicitur Aggaei. 2. Interroga sacerdotes legem. Super quo dicit Hieronymus: Considera sacerdotum esse officium de lege interrogatos respondere. Si sacerdos est, sciat legem domini: si ignoret legem domini, ipse se arguet, non esse sacerdotem domini. Gregorius quoque Nazanzenus in apologetico suo dicitur

cit: Quamuis perdifficile sit scire regi, hoc est, regenti Gregor. Na
 se obtemperare, multo difficilius est scire alios rege-
 re. Reuera enim hominem regere, mihi uidetur ars
 artium & disciplina disciplinarum: quia certe homo
 est inter omnes animantes, & moribus uarius, & mo-
 ribus diuersus. Vnde & Salomon a domino commen-
 datur, eo quod ab ipso inuitatus, ut quod uellet pete-
 ret, prae omnibus sapientiam ad gubernacula populi
 petiit, eamque diuitijs & honoribus praesulit. Ioannes
 episcopus Saresburiensis in suo polycratico libro quar-
 to, cap. 7. de isto sic dicit: Audi quam legem imponat
 principibus & praelatis rex magnus super omnem ter-
 ram, terribilis & qui aufert spiritum principum. Po-
 stquam (inquit) sederit rex in folio regni sui, describet
 Deuteronomium legis huius in uolumine, accipiens
 exemplar a sacerdotibus leuiticae tribus, & habebit se-
 cum, legetque omnibus diebus uitae suae, ut discat time-
 re dominum deum suum, & custodire uerba & cere-
 monias eius, quae in lege praecipita sunt. Ecce, quia prin-
 ceptis non debet esse iuris ignarus: & licet multis priui-
 legijs gaudeat, nec militiae praetextu legem domini p-
 mittitur ignorare. Habebit ergo, inquit, secum legem
 prouidens ne ad damnationem suam cum eam habe-
 re necesse sit, habeat contra se. Potentes enim poten-
 ter tormenta patientur. Et adiecit. Legetque illud, lege-
 siquidem habere in mantica paruum prodest, nisi fide-
 liter custodiatur in anima. Legenda est ergo omnibus
 diebus uitae suae. Ex quibus liquido constat, quam ne-
 cessaria sit principibus & praelatis peritia literarum,
 qui legem domini quotidie reuoluere lectione iubentur.
 Et forte, quod sacerdotes legem quotidie legere iube-
 antur, non frequenter inuenies: princeps uero siue pra-
 latus quotidie leget & omnibus diebus uitae suae, quia

3. reg. 3.

B iij qu

S P E C V L V M

Episto. regis qua die non legerit legem, ei non dies uitæ sed mortis
 Rom. ad re- est. Hoc utiq; sine difficultate illiteratus non faciet. Vn
 gem Franco de & literis, quas regē Romanorū ad Francorū transf
 sorum. misisse recolo, quibus hortabatur ut liberos suos libe

ralibus disciplinis institui procuraret, hoc inter cæte-
 ra eleganter adiecit, quia rex illiteratus est quasi asinus
 coronatus. Si tamen ex dispensatione ob egregiæ
 uirtutis meritum principem contingat esse illitera-
 tum, eundem, agi literatorū cōsilijs, ut ei res recte pro-
 cedat, necesse est. Adstant ergo ei Nathan propheta
 & Sadoch sacerdos & fideles filij prophetarum, qui
 eum à lege domini diuertere non patiantur, & quam
 ipse oculis animo non ostendit, linguis suis introdu-
 cant, quasi quodam aurium ostio literati. Legat ita-
 que mens principis in lingua sacerdotis, & quidquid
 egregium uidet in moribus, quasi legem dei ueneretur.
 Nam uita & lingua sacerdotum, quasi quidam
 liber est uitæ in facie populorum. Nec expers omni-
 no lectionis, qui & si ipse non legit, quæ leguntur ab
 alijs fideliter audit. Extat epistola Philippi Macedo-
 nis destinata Aristoteli nuper nati Alexandri (ut spe-
 rabatur) magistro. Philippus Aristoteli salutem di-
 cit: Filius mihi genitum scito, quo equidem deus ha-
 beo gratiam, non proinde quia natus est, sed quia
 eum nasci contigit temporibus uitæ tuæ. Spero ete-
 nim fore, ut educatus eruditusque à te, dignus existat
 & nobis, & rerum istarum susceptione. Socrates
 tunc demum respublicas fore beatas adseruit, si eas
 philosophi regerent, aut rectores earum studere sa-
 pientiæ contigisset. Romanos imperato-
 res aut duces, dum eorum respu-
 blica uiguit, illiteratos exti-
 tisse non memini.

De